

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ad Leonem X. Pontificem Maximvm

[Straßburg], 1519

VD16 L 3409

Corollarivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34717

PTIS DECLAMATIVNCVLAE POP VLARES

faceret charitas, quæ si desit, nihil est quod satis doceri potest. Ipsa enim docet, quomodo homo ipse uult diligi, foueri, sustineri, benefieri nihil sibi simulari, ita & idem docet proximo exhibere. Non enim amicus fraudulenter debet incedere, ut B. Hiero. Vera amicitia impatiens est simulationis. Si est rancor, ostende. Si nõ est, iterũ ostende, & hoc uel signis clemẽtiæ uel seueritatis.

COROLLARIUM.

Patet qd nec iste gradus seruetur, nisi quis studeat nõ tantũ ommittere signa, sed etiã ex benigno corde cõtraria signa ostendere. Ad oẽm enim mititatẽ nos isto format p̄cepto deus. Et uniuersam irascibilis uirtutis radicem extirpare intendit, ut non nisi dulcedo cordis ibi relinquatur, quod gratia operat non natura.

Quartus gradus, est irasci corde, & hic est primus & oĩm aliorum radix. Hunc em̄ ipsa lex maxime tangit, qñ dicit, Non occides, Cor em̄ mundũ quærit, nõ tantũ modo manũ, ut iudæorũ hypocrisis, ut Psal. xxij. Innocẽs manibus & mũdo corde. Quare ferme oẽs beatitudines Matth. v. in isto p̄cepto includuntur, ipsumq; exponũt. Nam Beati mites, beati misericordes, beati pacifici, beati patientes, beati mũdo corde, hic manifeste includuntur. Quod si beati pauperes, beati esurientes iustitiã, beati lugentes, eos significat, qui se agnoscunt nõ implere hoc mandatũ, & ideo lugere & cupere ac esurire, quis dubitet quin sint hic, aut saltem tales esse oportet, ut hoc p̄ceptũ & qdlibet aliud impleat.

Igitur in hoc gradu sunt omnes cogitationes malæ cũ ipsa radice earum, scilicet irascibili uirtute prona ad uindictã, ut sunt ira, inuidiã, suspiciones malæ, amaritudines, rancor &c. Et sicut hic est primus, ita habet pauciores species q̄ proximus post eum. Nam homicidiũ in opere habet plurimas, ut homicidiũ, fratricidiũ, uxoricidiũ, parricidiũ, sacrilegium &c. Ac per hoc patet, quõ in isto p̄cepto sunt quatuor gradus, & in singulis gradibus adhuc mihi gradus. & ideo nullus est in hac uita, qui nõ sit in aliquo illorũ. Beatus aut qui in supremis, infœlix qui in infimis. Nam mititas est cœlũ, ira est infernus, mediũ aut ex utroq; est hic mũdus. Ergo illuc ascenderũt tribus, tribus domini, hic descenderũt in lacum & infernũ uiuentes, quanto propius mititati, tanto & ipsi cœlo &c. Quare non satis est pro hoc quarto gradu, esse non irascentem fratri, nisi simus etiam mitissimi in

R. P. MARTINI LVTHERII DE X. PRAECE
eum affectus & suauissimi cordis. Quod cum nō simus ad gra-
tiam Christi fugiendū est, ut de sua plenitudine nostrum supple-
at interim defectum, donec & ipsi perficiamur.

Septim. p. 10

PRAECEPTVM SEXTVM.
NON MOECHABERIS.

OBreuiissimū uerbum, sed latissima sententia, ideo interpre-
tatione opus habens, quare Christū audiamus, qui Matt.
v. dicit, Audistis quia dictum est antiquis, Non Mœchabe-
ris. ego autē dico uobis, quicūq; uiderit mulierem ad cōcupiscen-
dā eam, iam mœchatus est eam in corde suo. Breuiter ipse quo-
q; loquitur, quia relinquit ex præcedenti præcepto eandem gra-
dū fieri distinctionem, ponens eum tantūmodo, qui est in cor-
de. Quare & nos hic eosdem quatuor ponemus, scilicet in affe-
ctu, signo, uerbo, opere. Hoc enim præceptū ideo exposuit dñs
quia antiqui (id est, iudæi) ipsum accipiebant secundū uim & ri-
gorē uerbi, ac ita docebant, & irritū faciebant hoc mandatū, si-
cut & oīa alia, Quod nō esset adulter, nisi qui opere id impleffet
nihil de cōcupiscentia, signis, uerbis solliciti, ideo immundi facti
sunt. Et in hac sententia sua ita steterūt, ut cōtra eos Hieremias
diceret, Unusquisq; ad uxore proximi sui hinniebat, & facti sunt
sicut equi emissarij. Nouis itaq; .i. nobis aliter dicit ut omnis cō-
cupiscentia hic euacuetur. Dicit enim B. Augu. hoc loco de ser-
do. in mon. q. noīe mœchantiū, qui hoc capitulo cōmemoran-
tur, oēm carnalē & libidinofam cōcupiscentiā oportet intelligi.

Primus itaq; gradus est opus ipsum foris, quod sine dubio ex
concupiscentia intus procedit, ut ibidem probat B. Augu. Si autē
omnis cōcupiscentia carnalis ibi prohibet, ergo & omne opus
quod ex illa procedit, idcirco ponunt multæ differentiaē operū.

- i Fornicatio simplex, solutus cū soluta, a quo distinguūt alij
- ij Meretricium, quod illa sit unius cōsuetudo mulieris, hoc
autem in multis, uagus ardor libidinis.
- iiij Stuprum, quod est uiolatio uirginis.
- iiij Raptus, quod est, cum rapitur filia uel filius, in quo & fure-
tum simul est, & maximum furtum.
- v Adulterium, quod qñq; est simplex, qñq; duplex, secundū
quod uel ambo fuerint coniugati, uel unus tantummodo,
- vi Incestus, est contra consanguinitatis honorem.